

Mohl by Kypr udržet odpověď na válku na Ukrajině?

NI nationalinterest.org/feature/could-cyprus-hold-answer-war-ukraine-206165

3. února 2023

Kdysi se vůdci mocné vojenské velmoci, která byla nástupkyní velké historické říše, která po skončení mezinárodní války ztratila velkou část svých území, obávali, že politická nestabilita a změna režimu v blízké zemi která kdysi byla jednou z jejích provincií, mohla ohrozit její etnické bratry, kteří bydleli v této ztracené doméně. Dále se tito vůdci obávali, že by konkurenční historická mocnost s vazbami na jinou etnickou skupinu země zneužila situace k tomu, aby tam získala vojenskou přítomnost.

V rozporu s mezinárodním právem tedy bývalé impérium rozmístilo své jednotky do země a napadlo část jejího území pod záminkou záchrany svých krajanů a obrany svých hlavních zájmů.

Poté, co vojenská moc obsadila více než jednu třetinu území této země, prohlásila toto území za autonomní oblast a později za nezávislý stát. Tento krok ze všech praktických důvodů rozdělával tuto zemi a nebyl uznán členy mezinárodního společenství, včetně předních spojenců mocnosti.

Tento „nezávislý stát“ přežil téměř půl století, protože opakované diplomatické snahy o spojení obou částí země selhaly. Nezákonná okupace spojená s porušováním lidských práv podnítila kritiku, zatímco neokupovaná část země se vyvinula v moderní a prosperující liberálně demokratický stát.

Sečteno a podtrženo, status quo zůstal nedotčen a je v souladu se zájmy všech zúčastněných hráčů. A navzdory své nezákonné okupaci území se národní stát, který nadále sní o znovuobnovení svého starého impéria, ukázal jako významný regionální a globální hráč, který udržuje diplomatické styky se všemi členy mezinárodního společenství.

Zmíněná agresorská země samozřejmě *není* Rusko a popsaná situace *není* ruská okupace Ukrajiny a události k ní vedoucí. Místo toho je to příběh ostrova Kypr, který je rozdělený od roku 1974, kdy Turecko vstoupilo v reakci na vojenský převrat podporovaný Řeckem. Vyhlídky na možnou diplomatickou dohodu na ostrově jsou jistě vzdálené; pro všechny praktické účely byla okupace Turecka na Kypru a v regionu akceptována jako součást status quo.

Tato realita umožňuje všem zúčastněným hráčům umístit kyperské územní rozdělení na konec globální agendy. To je v příkrém rozporu s řekněme izraelskou okupací Západního břehu a Gazy, která nadále vyvolává mezinárodní napětí a je spíše jako nezávislost Kosova, která umožňuje všem, včetně těch, kteří tento stát neuznávají, žít s to.

Ale i když Ukrajina není úplně „jako Kypr“ a mezi ruskou invazí na jeho souseda a tureckou okupací ostrova ve Středozemním moři jsou některé zásadní rozdíly, existují zajímavé podobnosti, které dávají možnost řešení podobným způsobem. Podle takového plánu zůstává Ukrajina rozdělena mezi Ruskem kontrolované autonomní území a nezávislou a prosperující západně orientovanou Ukrajinu.

Připomeňme si, že Kypr, který byl kdysi součástí Osmanské říše, než jej obsadili Britové po urovnání po první světové válce, zažíval po získání nezávislosti v roce 1950 rostoucí násilí mezi řeckou a tureckou komunitou. V průběhu 60. let se vztahy dále zhoršovaly. a mezikomunální násilí se stalo běžnějším. V červenci 1974 pak řecký vojenský režim podnikl na Kypru vojenský převrat s úmyslem sjednotit ostrov s Řeckem, neboli „Enosis“, což vyvolalo tureckou

invazi. Turečtí vůdci odůvodnili invazi své země a počáteční okupaci 3 procent ostrova jako součást pokusu o ochranu turecké menšiny, která tvořila 20 procent populace.

Poté, co následná mírová jednání mezi oběma komunitami nevedla k mírové dohodě, rozšířili Turci svou okupaci na 36 procent ostrova. To vedlo k *faktickému* rozdělení Kypru nárazníkovou zónou Organizace spojených národů – známou jako Zelená linie – oddělující Kypr od oblastí okupovaných Tureckem na severu, které absorbovaly mnoho Turků, kteří byli vysídleni z jihu.

V roce 1983 *de facto* turecká kyperská administrativa vyhlásila nezávislost jako Turecká republika Severního Kypru – nezaměřovat s Kyperskou republikou. Tam se vláda podporovaná Spojenými státy a Evropskou unií, k níž Nikósie přistoupila v roce 2004, transformovala v prosperující ekonomiku. Nikósie stále považuje severní část země za území okupované Turci a podporuje myšlenku jednání s cílem sblížit zemi. Mezitím byla severní část osídlena tureckými přistěhovalci a postupně se stala provincií Turecka.

V této souvislosti se zdá, že Spojené státy a EU, které veřejně trvají na tom, že Rusko by mělo vyklidit Krym a další ukrajinské oblasti, které nezákonně obsadilo, nemají žádný zásadní problém proměnit tureckou okupaci Kypru na okrajové mezinárodní téma; Turecko ve skutečnosti zůstává důležitým členem NATO a Ankara vedla jednání s Bruselem o vstupu do EU, přestože její síly obsadily Kypr.

Jedním z hlavních důvodů, proč status quo na ostrově trvá tolik let, je neochota Nikósie a Atén napadnout tureckou okupaci použitím vojenské síly. Zdá se, že lídři v Nikósii provedli analýzu nákladů a přínosů a rozhodli, že výhody plynoucí z toho, že se stanou prosperující západní společností a spojencem Spojených států a EU, převáží náklady na konfrontaci s Ankarou.

Z tohoto pohledu mohou ukrajinskí lídři v Kyjevě dosáhnout bodu, kdy by náklady na pokračování války s Ruskem za účelem osvobození Krymu a dalších Ruskem okupovaných území byly vnímány jako převažující nad výhodami příměří, které by zajistilo obnovu Ukrajiny a umožnit její budoucí vstup do EU a NATO.

To by Kyjevu nemělo bránit v tom, aby nadále napadal nezákonnou ruskou okupaci Ukrajiny a volal po navrácení těchto území pod ukrajinskou kontrolu někdy v budoucnu.

Dohoda, která akceptuje současný status quo na Ukrajině, by samozřejmě neuspokojila všechny, ale umožnila by Spojeným státům a EU znovu vybudovat Ukrajinu a pomoci jí připojit se k Západu. Dále by to pomohlo Západu obnovit vztahy s Moskvou a najít způsoby, jak zajistit, aby se Rusko stalo součástí nové a mírové poválečné rovnováhy sil v Evropě.

Dr. Leon Hadar, přispívající redaktor The National Interest, vyučoval mezinárodní vztahy na Americké univerzitě a byl výzkumným pracovníkem Cato Institute. Bývalý korespondent OSN pro Jerusalem Post, v současnosti zastřešuje Washington pro Business Times of Singapore a je publicistou/blogerem pro izraelský Haaretz (hebrejsky).

Obrázek: Seneline / Shutterstock.com